

УДК 334.012

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/25.14>**Терещенко С.І.**доктор економічних наук, професор
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8852-1091>**Звоновський Р.А.**аспірант
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5255-4932>

ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В статті розглянуто поняття «підприємництво» та «підприємницька діяльність» і запропоновано їх тлумачення. Надана діюча нормативно-правова база у сфері підприємництва, яка формує бізнес-середовище для розвитку малого підприємництва в Україні. Сформовано і запропоновано ряд реформ у напрямі дерегуляції і спрощення ведення господарської діяльності з метою створення сприятливого бізнес-клімату для розвитку малих підприємницьких структур. Проаналізовано напрями державної політики підприємництва на основі проведених реформ та визначено джерела фінансування суб'єктів малого підприємництва. Проаналізовано сучасну інфраструктуру підтримки малого підприємництва, яка представлена бізнес-центрами, бізнес-інкубаторами, науково-технологічними парками, центрами трансферу технологій, фондами підтримки бізнесу, лізинговими компаніями, консалтинговими центрами тощо. Доведено вплив підприємницького середовища на ефективність функціонування малого бізнесу.

Ключові слова: малий бізнес, підприємництво, підприємницьке середовище, підприємницька діяльність, самозайнятість, ліцензійна діяльність, державні підприємства.

Постановка проблеми. В умовах економічної нестабільності, обмеженого доступу до фінансування малі підприємства, які не потребують великих стартових інвестицій, здатні вирішувати найшвидші та найефективніші проблеми української економіки, сприяти конкуренції та економічному зростанню на національному та міжнародному рівнях. Найважливішою передумовою загального розвитку економіки є розвиток і вдосконалення підприємництва як особливого виду економічної діяльності. Підприємництво є одним із ключових драйверів економічного розвитку на основі інноваційного економічного зростання на основі підприємництва в науково-технічній та організаційно-господарській діяльності. Підприємництво є основою економічного життя малих підприємств, орієнтованих на найбільш типові риси ринкових відносин, є рушійною силою ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не останню роль для успішного функціонування малого бізнесу відіграє середовище, в якому він розвивається. Проблемам визначення підприємницького середовища присвячені роботи українських науковців: Апостолюк О.Ю., Гаврилюк Г.Є., Дерев'янку А., Єфремова О.С., Мазур К.В. та ін. [1–4; 6]. Більшість авторів приділяють увагу правовому забезпеченню підприємницької діяльності та державної політики щодо підтримки малого бізнесу. Не применшуючи значення наукових розробок вітчизняних вчених та аналізуючи їх погляди на підприємницьке середовище можна зробити висновок про те, що дана тема також потребує подальшого вивчення.

Мета статті полягає у розмежуванні понять «підприємництво» і «підприємницька діяльність» та аналізі напрямів державної підтримки підприємництва на основі проведених реформ, визначенні джерел фінан-

сування суб'єктів малого підприємництва, сучасної інфраструктури підтримки малого підприємництва, яка представлена бізнес-центрами, бізнес-інкубаторами, науково-технологічними парками, центрами трансферу технологій, фондами підтримки бізнесу, лізинговими компаніями, консалтинговими центрами тощо.

Виклад основного матеріалу. Англійський вчений Р. Кантілон першим ввів у науковий рух поняття «підприємництво». Він розглядав це як особливе фінансове завдання, важливою ознакою якого є ризик. А. Сміт трактував підприємництво насамперед як діяльність в особистих інтересах підприємця (особисте збагачення), у процесі якої підприємці беруть участь у задоволенні потреб суспільства. Сучасне українське законодавство та ЗМІ використовують термін «підприємницька діяльність». Підприємництво дозволено в усіх галузях, не заборонених законодавством: промисловості, сільському господарстві, торгівлі, побутовому обслуговуванні, торгівлі цінними паперами, банківській справі, юриспруденції, видавничій справі, інформаційно-консультаційній діяльності. Основними сферами бізнесу є виробництво (продукція, послуги), торгівля, фінанси та комерційне посередництво. Було б доцільним проаналізувати нормативну базу сфери підприємництва, яка діє на території України (табл. 1).

Згідно чинного законодавства, а саме законів України «Про підприємство в Україні» та «Про підприємництво» підприємницька діяльність (підприємництво) – це ініціативна, самостійна діяльність осіб або підприємств (фірм), націлена на отримання прибутку, або особистого доходу, і яка здійснюється на власний ризик та під власну майнову відповідальність. Згідно із Законом України «Про підприємництво» розрізняють три види підприємницької діяльності. Це:

Таблиця 1 – Діюча нормативно-правова база у сфері підприємництва

Нормативний документ	Зміст
Господарський кодекс	Визначає основні засади господарювання в Україні та регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання
Цивільний кодекс	Регулює особисті немайнові та майнові відносини, учасниками яких є фізичні та юридичні особи,
Податковий кодекс	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів
Закони України «Про підприємництво»	Визначає загальні правові, економічні та соціальні засади здійснення підприємницької діяльності громадянами та юридичними особами
Закон України «Про підприємства в Україні»	Визначає види і організаційні форми підприємств, правила їх створення, реєстрації, реорганізації і ліквідації
«Про господарські товариства»	Визначає поняття і види господарських товариств, правила їх створення, діяльності, а також їх права і обов'язки
Закон України «Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності»	Визначає правові основи обмеження і попередження монополізму, недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності
Закони України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»	Регулює відносини між юридичними особами, фізичними особами-підприємцями та органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування у сфері розвитку та державної підтримки малого і середнього підприємництва в Україні,
Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»	Регулює відносини, що виникають у сфері державної реєстрації юридичних осіб, їхньої символіки, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб-підприємців
Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»	Регулює суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначає виключний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню
Закон України «Про адміністративні послуги»	Визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг
Закон України «Про власність»	Регламентує вільне економічне самовизначення громадян, використання природного, економічного, науково-технічного та культурного потенціалів держави

Джерело: сформовано авторами

1. Самозайнятість – підприємець має право самостійно, без обмежень займатися будь-якою діяльністю, яка не суперечить чинному законодавству.

2. Ліцензійна діяльність – може здійснюватися лише за наявності спеціального дозволу (ліцензії). Ведення ліцензованої діяльності вимагає отримання відповідної ліцензії та дотримання певних умов для цього виду діяльності (ліцензійних умов). Перелік видів діяльності, що підлягають видачі дозволу, міститься в Законі України «Про підприємництво».

3. Державні підприємства – можуть здійснюватися лише державними підприємствами (зброя, наркотики, банкноти, вибухові речовини, цінні папери, горілка тощо) [5].

Підприємницька діяльність в Україні представлена такими видами підприємництва: виробниче (виробництво продукції, послуг та інформації); комерційне (пов'язане з обміном, розподілом і споживанням товарів і послуг); посередницьке (надання посередницьких послуг підприємцям і споживачам); фінансове (об'єктом товарно-грошових відносин є гроші, валюта та цінні папери та страхове(особлива форма кредитних відносин)).

Протягом останніх років у напрямі дерегуляції і спрощення ведення господарської діяльності та створення сприятливого бізнес-клімату було проведено ряд реформ, зокрема [2]:

– створення сервісу реєстрації юридичних осіб за допомогою Інтернету протягом 24-х годин. За допомогою даного сервісу можна подати в електронній формі

документи для державної реєстрації, державної реєстрації припинення підприємницької діяльності;

– виключення норм щодо обов'язковості використання печаток юридичними особами, фізичними особами – запровадження спрощеної процедури банкрутства боржника Встановлення граничних строків запровадження мораторію для задоволення вимог кредиторів у процедурі банкрутства (Кодекс України з процедур банкрутства);

– розроблення та затвердження методичних рекомендацій для небанківських фінансових установ щодо проведення оцінок платоспроможності позичальників (Розпорядження Нацкомфінпослуг від 20.11.2018 № 2006 «Про затвердження Методичних рекомендацій для кредитних спілок щодо проведення оцінок кредитоспроможності позичальників»);

– щорічна гарантія на якість виробництва харчових продуктів. Змінення строку на ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності (Закон України № 2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (щодо удосконалення деяких положень)»).

Одним з основних інструментів регулювання економіки в країні є податкова система. Реформування податкової системи України на європейську буде враховувати розвиток податкових систем країн ЄС. Це дозволить Україні зміцнити свої позиції на світовому ринку та досягти стратегічної мети інтеграції до ЄС. Реформування податкової системи відбувається у зв'язку з

подоланням світової фінансово-економічної кризи, зменшенням податкових надходжень до державного та муніципального бюджетів, великим дефіцитом бюджету, дефіцитом ПФУ, скороченням інвестицій в економіку, занепадом реального бізнесу та фінансового сектору [1].

Розглянемо більш детально інші напрями державної політики підприємництва, визначені Законом України «Про розвиток малого та середнього підприємництва та державну допомогу», а саме: фінансова, інформаційно-консультаційна підтримка тощо. На даний момент у м. Україна, зокрема комерційні банки, лізингові та факторингові компанії, державні установи підприємництва, взаємні інвестиції та страхові компанії, кредитні установи, ломбарди, недержавні пенсійні фонди тощо.

Як свідчать офіційні дані, основним джерелом інвестування для всіх суб'єктів підприємництва є власні кошти.

Таблиця 2 – Джерела інвестування для суб'єктів підприємництва

Джерела інвестування	Структура капіталовкладень
Власні кошти суб'єктів господарювання	73%
Іноземний капітал	15,5%
Кредити банків та інших позик	10%
Кошти державного та місцевих бюджетів	1,5%

Джерело: сформовано авторами

На законодавчому рівні визначено такі види фінансової підтримки МСП, а саме: часткове відшкодування відсотків за банківськими кредитами; часткове відшкодування лізингових, факторингових та гарантійних платежів; Надання гарантій та поручительств за кредитами підприємствам; Надання кредитів, у тому числі мікропозик, для відкриття та ведення власного бізнесу; Надання кредитів на придбання та впровадження нових технологій; відшкодування витрат на розвиток співпраці; фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій тощо [1].

Одним із вирішальних чинників сприяння розвитку ефективного бізнесу є його інфраструктура підтримки, представлена бізнес-центрами, бізнес-інкубаторами, науково-технологічними парками, центрами трансферу технологій, фондами підтримки бізнесу, лізинговими компаніями, консалтинговими центрами тощо.

Найпоширенішою інфраструктурою підтримки бізнесу у світі є бізнес-інкубатори – організації, які на певних умовах і на певний період надають спеціально обладнані приміщення та інші активи для малого та середнього бізнесу, які починаються, щоб допомогти їм досягти фінансової незалежності.

Основним завданням бізнес-інкубаторів є підтримка та сприяння створенню та впровадженню нових технологій та інформаційних систем, які є конкурентоспроможними на світовому ринку, становленню та розвитку малого бізнесу шляхом надання їм навчальної та консультаційної допомоги, навчання для суб'єктів малого бізнесу.

Зараз в Україні налічується 67 бізнес-інкубаторів. З іншого боку, у Вінниці, Кіровограді, Луганську, Одесі та Чернігові така інфраструктура взагалі не представ-

Таблиця 3 – Кількість та розташування бізнес-інкубаторів в Україні

Місто	Кількість	Відсоток від загальної кількості, %
м. Київ та область	22	32,8
м. Харків	11	16,4
м. Дніпро	8	11,9
м. Суми	2	3,0
м. Львів	5	7,5
м. Рівне	2	3,0
м. Житомир	2	3,0
м. Луцьк	4	6,0
м. Тернопіль	2	3,0
м. Полтава	3	4,5
м. Ужгород	1	1,5
Всього	62	100,0

Джерело: звіт Міністерства економіки України за 2020 рік

лена. Наприклад, у Дніпропетровській області діє «віртуальний бізнес-інкубатор», метою якого є покращення умов бізнес-середовища за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, відкритий доступ підприємців до послуг, що надаються органами місцевого самоврядування та держорганами.

Важливим інститутом підтримки підприємництва є бізнес-центри – організації, які надають інформаційні, консультаційні, маркетингові, навчальні послуги, у тому числі навчання, навчання з використання програмних продуктів для бухгалтерського обліку, оподаткування, навчання бізнес-експертів у різних галузях, плани навчання тощо [6].

Найбільше бізнес-центрів розташовано в Київській (157), Дніпропетровській (54) та Харківській (26) областях. Один з них накопичується в Рівненській та Херсонській областях. В Україні існує мережа бізнес-центрів «iHUB» (Київ, Чернігів, Львів) підтримки інновацій та підприємництва, орієнтована на учнів старших класів, студентів та приватних підприємців, які створюють проекти у сфері інформаційних технологій [3].

Інший тип інфраструктури – це технопарки – регіональні комплекси науково-дослідних інститутів, лабораторій, сучасні випробувальні бази, створені на попередньо побудованих територіях навколо великих університетів з розвинутою інфраструктурою, включаючи: лабораторні корпуси, виробничі приміщення, дані, обчислювальні центри. для спільного користування, транспортних та інших комунікацій, магазинів, житлових приміщень, послуг та виставок. У 2014 році в Україні зареєстровано 92 технопарки. Найбільше технопарків зареєстровано в Києві (33) та Харківській області (18).

У 2018 році діяла 541 одиниця об'єктів, що забезпечують матеріально-технічні ресурси малого та середнього бізнесу, з них майже 80% зосереджено в Києві (429). Фінансово-кредитну підтримку малого бізнесу в Україні здійснюють банки, фонди підтримки підприємства, небанківські фінансові установи, а саме кредитні спілки, страхові компанії, інвестиційні фонди.

Станом на кінець 2019 року в державному реєстрі фінансових установ було 372 кредитні установи. Регіонально найбільша кількість кредитних спілок зареєстрована в областях: Київ та Київська область – 40 (10,8%); Луганська – 33 (8,9%); Донецька – 29 (7,8%); Львів –

Таблиця 4 – Інфраструктура підтримки малого і середнього бізнесу по регіонах України станом на 01.01.2020

Регіон (область)	Бізнес-центр	Бізнес-інкубатори	Індустріальні парки	Лізингові центри	Фонди підтримки	Інвестиційні фонди	Інноваційні фонди	Консультативні установи	Об'єкти інфраструктури	Всього	Зареєстровані на регіональному рівні	Координаційні ради
Вінницька	5	-	4	3	9	48	33	457	2	80	1	34
Волинська	2	2	-	-	5	-	-	1	9	28	-	15
Дніпропетровська	54	7	1	19	1	1	-	10	40	58	7	39
Донецька	20	3	9	30	1	237	121	599	1	65	2	19
Житомирська	2	1	2	4	2	7	8	257	2	112	112	29
Закарпатська	2	2	-	3	3	27	22	117	-	-	-	-
Запорізька	2	6	-	2	1	20	2	15	5	75	19	27
Івано-Франківська	18	3	2	4	7	-	-	78	3	64	64	20
Київська	9	5	3	12	8	10	4	88	6	78	1	38
Кіровоградська	5	-	1	-	3	-	12	47	30	52	10	26
Луганська	9	-	-	-	-	-	-	13	-	38	5	4
Львівська	17	1	3	9	8	2	14	22	13	60	38	32
Миколаївська	14	2	-	1	8	14	14	62	-	65	65	-
Одеська	3	-	-	-	4	-	-	0	20	38	-	1
Полтавська	11	4	6	5	13	62	35	615	-	2708	2708	32
Рівненська	1	1	1	-	-	24	2	10	-	42	42	21
Сумська	4	5	-	3	7	5	2	21	6	76	25	26
Тернопільська	7	3	-	-	1	10	-	18	-	30	30	17
Харківська	26	1	18	9	8	142	2	328	-	48	-	15
Херсонська	1	3	1	-	7	19	9	1	-	112	112	23
Хмельницька	3	1	2	4	1	-	1	151	3	62	18	27
Черкаська	5	3	-	3	2	1	38	5	11	56	36	26
Чернівецька	7	1	1	1	10	2	2	26	2	57	57	13
Чернігівська	2	-	-	-	2	-	-	4	2	47	20	24
м. Київ	157	13	33	429	57	1466	476	658	1	310	-	11

Джерело: звіт Міністерства економіки України за 2020 рік

Таблиця 5 – Окремі показники підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу по регіонах України станом на 01.01.2020

Регіон (область)	Кількість навчальних закладів		Кількість проведених тренінгів	Кількість проведених форумів	Кількість учасників	Кількість профінансованих бізнес-проектів	Загальна площа приміщень переданих в оренду	Кількість регіональних замовлень
	Запроваджено навчання основам підприємництва	Здійснюється передпідготовка кадрів						
Вінницька	23	-	1 353	12	17 130	36	4 585,38	-
Волинська	-	7	-	-	-	-	-	-
Дніпропетровська	-	-	224	34	7 464	6	123 522,74	708
Донецька	75	12	3 633	422	37 935	81	138,740	3 806
Житомирська	3	-	338	50	4 200	13	78 393,4	41 324
Закарпатська	5	-	-	-	-	-	-	-
Запорізька	5	4	1228	65	15994	3	20069,14	19119
Івано-Франківська	-	-	1106	214	12699	48	110122,68	971
Київська	25	-	-	-	4494	-	371756,3	-
Кіровоградська	18	7	364	307	3538	5	62756,0	23697
Луганська	4	-	22	6	541	48	104914	2014
Львівська	158	8	2034	268	30254	187	228065,56	2148

(Закінчення таблиці 5)

Регіон (область)	Кількість навчальних закладів		Кількість проведених тренінгів	Кількість проведених форумів	Кількість учасників	Кількість профінансованих бізнес-проектів	Загальна площа приміщень переданих в оренду	Кількість регіональних замовлень
	Запроваджено навчання основам підприємництва	Здійснюється підготовка кадрів						
Миколаївська	-	-	32	-	1042	-	-	-
Одеська	58	-	-	-	-	16	97573,9	-
Полтавська	78	10	1150	73	40210	32	15240	-
Рівненська	-	-	113	-	1241	-	-	-
Сумська	2	2	1250	60	12356	-	8	-
Тернопільська	35	10	780	215	8250	-	9056	16473
Харківська	-	-	879	879	7623	-	-	-
Херсонська	-	-	329	-	3400	-	50723,4	-
Хмельницька	14	3	38	34	436	-	189,1	-
Черкаська	48	14	297	556	8654	-	5734,5	3357
Чернівецька	7	2	520	59	6414	-	141552,92	5921
Чернігівська	6	8	-	25	375	1	26079,8	-
м. Київ	-	-	917	110	18495	7	113804,91	-

Джерело: звіт Міністерства економіки України за 2020 рік

22 (5,9%); Харків – 22 (5,9%). У 2019 році в Україні було зареєстровано 2097 пайових фондів та компаній. Найвідоміші з таких фондів: «Ярослав Мудрий», «Володимир Великий», «Володимир Великий», «Михайло Грушевський», «Скіфський» та інші[4].

Загальна кількість регіональних та місцевих фондів підтримки підприємництва у 2018 році становить 168 одиниць, з них 32 регіональні та місцеві фонди, створені за сприяння Українського фонду підтримки підприємництва.

Інформаційна підтримка здійснюється через різноманітні навчальні та консультаційні заходи з бізнес-орієнтації, особливо популярні тематичні семінари: «Як розпочати власну справу?» та «Від бізнес-ідеї до власного бізнесу», де обговорюються основи ведення бізнесу та консультуються щодо складання бізнес-планів. Сьогодні середовище діяльності компаній у країнах оцінюється на основі глобальної класифікації сприятливого бізнес-середовища [7].

Висновки. Таким чином, підводячи підсумки проведеного дослідження, доцільно наголосити, що створення сприятливого бізнес-середовища функціонування суб'єктів малого та середнього підприємництва в значній мірі залежить від забезпечення державної підтримки їх розвитку в аспекті розбудови стимулюючої бізнес-інфраструктури, розширення спектру інструментів фінансування суб'єктів МСП, розробки оптимального законодавчого та нормативно-правового забезпечення, оптимізації податкового навантаження, розширення співробітництва підприємств на міжгалузевому та міждержавному рівнях, формування інформаційно-консультаційного та освітнього підґрунтя розвитку суб'єктів малого та середнього бізнесу. У якості перспективного напрямку подальшого дослідження доцільно виділити формування стратегічних орієнтирів державної політики у сфері розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Список використаних джерел:

1. Апостолок О.Ю. Державна фінансова політика підтримки розвитку малого підприємництва : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.08 Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ, 2017. 20 с. URL: <https://www.knteu.kiev.ua/file/Mg==/51c36fd38e8f012676d94ae0576a89a4.pdf>
2. Гаврилук Г.Є. Сучасний стан і проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. URL: <https://cutt.ly/KMlRq3C>
3. Дерев'яно А. Індекс настроїв малого бізнесу. URL: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2018/03/Indeks-nastroyiv-malogo-biznesu.pdf>
4. Єфремова О.С. Кредитування малого підприємництва в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 7. С. 82–85.
5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
6. Мазур К.В. Стан бізнес-середовища малих та середніх підприємств в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57) травень. С. 726–729.
7. Сірий Є.В. Становлення малого підприємництва в аспектах показників державноінституціональних чинників та суб'єктивно-ціннісних наслідків: вітчизняний досвід. URL: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/astprob16_21-33.pdf
8. Холоменюк І.М. Джерела та проблеми фінансування розвитку малого та середнього бізнесу: вітчизняний та закордонний досвід. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 18. С. 113–116.

References:

1. Apostoliuk O.Yu. (2017) Derzhavna finansova polityka pidtrymky rozvytku maloho pidpriemnytstva [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.08. Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. Kyiv. Available at: <https://www.knteu.kiev.ua/file/Mg==/51c36fd38e8f012676d94ae0576a89a4.pdf>
2. Havryliuk H.Ye. (2015) Suchasnyi stan i problemy rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini. Available at: <https://cutt.ly/KMIRq3C>
3. Derevianko A. (2018) Indeks nastroyiv maloho biznesu. Available at: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2018/03/Indeks-nastroyiv-malogo-biznesu.pdf>
4. Yefremova O.S. (2018) Kredytuvannya maloho pidpriemnytstva v Ukraini. *Ekonomka ta derzhava*, no. 7, pp. 82–85.
5. Zakonu Ukrainy "Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Ukraini". Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
6. Mazur K.V. (2018) Stan biznes-seredovyscha malykh ta serednikh pidpriemstv v Ukraini. *Molodyi vchenyi*, no. 57, pp. 726–729.
7. Siryi YeV. Stanovlennia maloho pidpriemnytstva v aspektakh pokaznykiv derzhavno-instytutsionalnykh chynnykiv ta subyektivno-tsinnisnykh naslidkiv: vitchyzniani dosvid. Available at: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob16_21-33.pdf
8. Kholomeniuk I.M. (2016) Dzherela ta problemy finansuvannya rozvytku maloho ta serednoho biznesu: vitchyzniani ta zakordonnyi dosvid. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Ekonomika i menezhment*, no. 18, pp. 113–116.

Tereshchenko Svetlana, Zvonovsky Ruslan
Sumy National Agrarian University

FORMATION OF A BUSINESS ENVIRONMENT FOR THE FUNCTIONING OF SMALL BUSINESS ENTITIES

The article examines the concepts of "entrepreneurship" and "entrepreneurial activity" and offers their interpretation. The current regulatory and legal framework in the field of entrepreneurship is provided, which forms a business environment for the development of small entrepreneurship in Ukraine. A number of reforms have been formulated and proposed in the direction of deregulation and simplification of economic activity with the aim of creating a favorable business climate for the development of small entrepreneurial structures. The directions of state entrepreneurship policy were analyzed on the basis of the implemented reforms and the sources of financing of small business entities were determined. The modern small business support infrastructure is analyzed, which is represented by business centers, business incubators, science and technology parks, technology transfer centers, business support funds, leasing companies, consulting centers, etc. The impact of the entrepreneurial environment on the efficiency of small business functioning has been proven. In conditions of economic instability, limited access to financing, small enterprises that do not require large initial investments are able to solve the fastest and most effective problems of the Ukrainian economy, promote competition and economic growth at the national and international levels. The most important prerequisite for the general development of the economy is the development and improvement of entrepreneurship as a special type of economic activity. Entrepreneurship is one of the key drivers of economic development based on innovative economic growth based on entrepreneurship in scientific-technical and organizational-economic activities. Entrepreneurship is the basis of the economic life of small enterprises, focusing on the most typical features of market relations, it is the driving force of the market economy.

Key words: small business, entrepreneurship, business environment, entrepreneurial activity, self-employment, licensing activity, state enterprises.

JEL classification: M10, L26